

»leporečenje« ali »prazno cvetličenje«. ¹⁴ A Kvintilijan takole piše o pomenu in težavnosti ubesedovanja:

»Zato prav to (tj. ubeseditev, op. avtorji) najbolj poučujemo, *tega ne more doseči nihče brez stroke*, tukaj si je treba najbolj prizadevati; k temu je usmerjena vaja, k temu posnemanje, za to porabiš celo življenje; *v tem govornik najbolj presega govornika*, v tem celo nekatere govorniške zvrsti prekašajo druge.« (Inst. 8. Pr.16, prevod Matjaž Babič, poudarili avtorji)

Ključ do dobrega ubesedovanja, ki temelji na zmožnosti vsakokratnega izbora najprimernejšega izraza in je odvisen od širine govorčevega »besednega zaklada«, je ob sistematičnem urjenju v pisanju in govorjenju po Kvintilijanovem mnenju zlasti poglobljeno branje primernih literarnih in retoričnih del (Inst. 8.Pr.28.–29, 10.1). Toda pozornost, ki jo Kvintilijan namenja vlogi *elocutio* pri oblikovanju dobrega govornika in dobrega govora, vsebuje tudi dva pomembna poudarka, ki svarita pred splošno prevlado izraza nad vsebino ali morebitnim neskladjem v izboru besed in govorno vsebino. Kajti procesa prebeseditve argumentov nikakor ne smemo razumeti bodisi lahkotno ali mehanično:

»Skrbimo torej za govorno izražanje, a se hkrati zavedajmo, *da ničesar ne počnemo zaradi besed* – besede so nastale zaradi stvari. Najustreznejše so tiste, ki najbolje podajo pomen, kakor ga imamo v mislih, in s katerimi pri sodnikih dosežejo tisto, kar hočemo.« (Inst. 8.Pr.32, prevod Matjaž Babič, poudarili avtorji)

Na tem mestu je govornik končal z neposredno konstrukcijo in zapisom osnutka govora (govorne predloge) ter se posvetil načrtovanju njegove izvedbe. Prvi korak v tej smeri predstavlja *pomnjenje argumentov* (lat. *memoria*) in v antiki je imel nadvse pomembno nalogo. Vsakršno javno nastopanje, kjer govorec ne bi govoril po spominu, je veljalo za nesprejemljivo. Prav tako je bilo branje govora v formalni situaciji znamenje slabega obvladovanja večine javnega prepričevanja, to pa je pomenilo, da tak govorec slabo opravlja državljsanske dolžnosti, s čimer si je lahko zapravil vpliv,

14 Do izločitve *inventio* iz retorike in njene selitve pod okrilje filozofije oz. logike je prišlo že v zgodnjem srednjem veku. Središčna vloga *elocutio* v kontekstu retorike (sedaj le še umetnosti »lepega govora«) je eden glavnih razlogov, da z razvojem znanosti retorika v 19. stoletju skoraj povsem zamre tako na ravni (v aristotelskem smislu razumljene) discipline kot tudi izobraževalne vsebine in postane veda o »retoričnih figurah«, ki se navdihuje v njihovi klasifikaciji (prim. Barthes, 1990: 93).